

מסיכום חשבון החותמות - הָיָה מִשְׁלָם יוֹחֲנָן
מִבֵּיתוֹ, שֵׁיִד הֶקְדֵּשׁ עַל הָעֲלִיּוֹנָה:

משנה ה

מִי שֶׁאֲבַד מִזְּמַנו חוֹתָמוֹ וְבָא וְהוֹדִיעַ לְיוֹחֲנָן עַל כֶּךָ
- מִמֵּתִינִין לוֹ עַד הָעֶרֶב עַד אֲשֶׁר יִפְגְּשוּ יוֹחֲנָן
וְאֶחִיָּה לַעֲשׂוֹת אֶת הַחֲשׁוֹבֵן בִּינֵיהֶם. אִם מוֹצֵאִין לוֹ
כְּדֵי חוֹתָמוֹ - אִם הִיָּה עוֹדֵף כֶּסֶף כְּשִׁיעוֹר אוֹתוֹ
חוֹתֵם שֶׁאֲבַד לוֹ, נוֹתְנִין לוֹ נִסְכִּים אוֹ מַעוֹת, וְאִם
לֹא לֹא הָיָה לוֹ כְּלוּם, לֹא נִסְכִּים וְלֹא מַעוֹת. וְשֵׁם
הַיּוֹם וְהַחוֹדֵשׁ כָּתוּב עֲלֵיהֶן - עַל הַחוֹתְמוֹת, מִפְּנֵי
הַרְמָאִין - שֶׁמָּא יִמְצָא חוֹתֵם שֶׁנִּפְל מֵהַלּוֹקָה אוֹ
מֵהַמְמוּנִים, וְיוֹצִיאוּ לֵאחֵר זְמַן, כִּי בּוֹ בִּיּוֹם הִיָּה מִפְּחַד
לְהוֹצִיאוֹ מִפְּנֵי שֶׁמָּאֲבָדוּ מִחֲזַר עֲלָיו. וְעוֹד יֵשׁ לְחוֹשׁ,
שֶׁמָּא לֵקַח אוֹתָם בְּשַׁעַר הַזּוּל וְהִצְנִיעוּ עַד שֶׁנִּתְיַקֵּר הַשַּׁעַר:
הַשַּׁעַר:

משנה ו

שְׁתֵּי לְשָׁכוֹת הָיוּ בְּמִקְדָּשׁ: אַחַת לְשֵׁכַת
חֲשָׁאִים, וְאַחַת לְשֵׁכַת הַכֹּהֲלִים.
לְשֵׁכַת חֲשָׁאִים - יִרְאִי חֲטָא נוֹתְנִים לְתוֹכָהּ
מַעוֹת לְצַדִּיקָה בְּחֲשָׁאִין, וְעֲנִיִּים בְּגֵי טוֹבִים
מִתְפַּרְנְסִים מִתּוֹכָהּ בְּחֲשָׁאִין.
לְשֵׁכַת הַכֹּהֲלִים - כָּל מִי שֶׁהוּא מִתְנַדֵּב כְּלֵי
לְמִקְדָּשׁ, זוֹרְקוֹ לְתוֹכָהּ. וְאַחַת לְשֵׁלְשִׁים יוֹם
גְּזַבְרִין פּוֹתְחִין אוֹתָהּ. וְכָל כְּלֵי שְׁמוֹצֵאִין בּוֹ צֶרֶף לְבַדֵּק הַבַּיִת, מְנִיחִין
אוֹתוֹ. וְהַשָּׂאֵר שֶׁאִין בָּהֶם צוּרֵר, נִמְפְּרִין בְּדַמְיָהוּן וְנוֹפְלִין לְלִשְׁכַת בְּדֵק הַבַּיִת:

פרק שישי

המספר שלוש עשרה במקדש

משנה א

שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שׁוֹפְרוֹת - קוֹפּוֹת הַעֲשׂוּיּוֹת בְּצוּרַת שׁוֹפֵר, צְרוֹת מִלְּמַעְלָה וּרְחֻבוֹת
מִלְּמַטָּה, כְּדֵי שֶׁלֹּא יוֹכְלוּ לְהוֹצִיא מִתּוֹכָן כְּלוּם, שְׁלֹשָׁה עָשָׂר שְׁלֹחָנוֹת - לְהֵלֵךְ

משנה ד, **שֵׁלֶשׁ עֶשְׂרֵה** מקומות של **הַשְּׁתַּחֲוִיּוֹת** הָיוּ בַּמִּקְדָּשׁ כּמְפֹרֵט בּמשנה ג.

שֵׁלֶשׁ בֵּית רֶבֶן גְּמְלִיאֵל וְשֵׁלֶשׁ בֵּית רַבִּי חֲנַנְיָא סְגָן הַכֹּהֲנִים, הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִין אַרְבַּע עֶשְׂרֵה.

וְהֵיכָן הָיְתָה יְתָרָה? כְּנֶגֶד דֵּיר הָעֵצִים - לשכה ששם היו אוצרים כל עצי המערכה, והיא היתה במקצוע מזרחית צפונית של עזרת נשים, **שֵׁשׁ מִסְכַּת בְּיָדָם מֵאַבוֹתֵיהֶם שֵׁשֶׁם הָאָרוֹן נִגְנָו:**

משנה ב

מֵעֶשְׂה בְּכֹהֵן אֶחָד שֶׁהָיָה מְתַעֶסֶק במלאכתו בדיר העצים, שהיה מכין עצים למערכה ובודקם שאינם מתולעים, שכל עץ שנמצא בו תולעת פסול למזבח, **וְרָאָה הָרֹצֵפָה** שישב שם **שֶׁהָיָה מִשְׁנָה מִחֲבֵרוֹתֶיהָ. בָּא וְאָמַר לְחֲבֵרָו** על האבן המשונה שראה, **לֹא הִסְפִּיק לְגִמּוֹר אֶת הַדָּבָר עַד שֶׁיִּצְטָתָה נִשְׁמָתוֹ, וְיָדְעוּ בִּיחֹד -** בוודאות **שֵׁשֶׁם הָאָרוֹן נִגְנָו:**

משנה ג

וְהֵיכָן הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִיִּים שלש עשרה השתחוויית? **אַרְבַּע הַשְּׁתַּחֲוִיּוֹת בְּצִפּוֹן, וְאַרְבַּע בְּדָרוֹם, שֵׁלֶשׁ בְּמִזְרָח, וְשֵׁשֶׁם בְּמַעְרָב, כְּנֶגֶד שְׁלֹשָׁה עֶשְׂרֵי שְׁעָרִים.³³**

שְׁעָרִים דְּרוֹמָיִים סְמוּכִין לְמַעְרָב, שְׁעַר הָעֵלְיוֹן³⁴, שְׁעַר הַדֶּלֶק - דרכו היו מכניסים את

ר' עובדיה מברטנורא
מקום מונחים: שלש עשרה השתחוויית. לקמן מפרש היכן היו: כנגד דיר העצים. לשכה ששם היו אוצרים כל עצי המערכה, והיא היתה במקצוע מזרחית צפונית של עזרת נשים: ששם הארון נגנז. שיאשיהו המלך צוה וגזוהו למטה במטמוניות עקומות ועקלקלות שבנה שלמה בזמן שבנה את הבית וידע שסופו ליחרב. והיינו דכתיב בדברי הימים (ב' ל"ה, א) ביאשיהו, ויאמר ללויים המבנים [וגו'] תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה וכו', ועמו נגנז מטה אהרן, וצנצנת המן, וצלוחית של שמן המשחה: ב שהיה מתעסק. במלאכתו, מתליע את העצים. ובעל מום היה ומלאכתו של בעלי מומין להכין עצים למערכה וכל עץ שנמצא בו תולעת פסול למזבח: שהיא משונה. לא היתה האבן שוה לשאר אבני הרצפה, והבין שנסתלקה משם והוחזרה: ביחוד. בבירור: ג והיכן היו השתחוויית. שלש עשרה השתחוויית דתנו לעיל, היכן היו עושין אותן: שער העליון. הר הבית היה משופע ועולה ממזרח למערב, והשער הסמוך

למערב הוא שער העליון. ואחריו שער הדלק, הוא שער של לשכת העץ שהיתה בדרום העזרה, ועל שם שמכניסין דרך שם עצי המערכה שדולקים על המזבח נקרא שער הדלק.

ביאורים והרחבות

33. **פירוש:** משנתנו הסוברת שהיו שלשה עשר שערים במקדש, היא אליבא דיוסי בן חנן, כמבואר בירושלמי. אבל חכמים סוברים ששבעה שערים היו לעזרה, ולדעתם שלש עשרה השתחוויית שהיו כנגד שלש עשרה פרצות שפרצו מלכי יון, וכשגברו מלכי חשמונאי ונצחום וגדרו אותם פרצות, תקנו שלש עשרה השתחוויית, כנגד כל פרצה גדורה - השתחויה.

34. **פירוש:** הר הבית היה משופע ועולה ממזרח למערב, ושער הסמוך למערב הוא שער העליון.